

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสโลกาภิวัตน์ของโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางการสื่อสารและเทคโนโลยีต่างๆ จนเข้าสู่ยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน (ไซศาสตร์ ยิ่งสุขวัฒนา. 2546) ก่อให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทยโดยเฉพาะด้านพฤติกรรมซึ่งส่งผลมาจากการลอกเลียนแบบจากสื่อต่างๆจนก่อให้เกิดปัญหาและนำไปสู่ความรุนแรง จากข้อมูลสถิติปัญหาอาชญากรรมมวลรวมปี 2551 พบว่ามีคดีเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 8.25 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551)

ในช่วงอายุ 14-16 ปี เป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและกระบวนการคิดต่างๆ นักเรียนปรับตัวไม่ทัน ก่อให้เกิดปัญหาทางจิตใจ เช่น มีความวิตกกังวล คับข้องใจ ความขัดแย้ง ซึ่งเป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยเด็กอาจพัฒนาไปสู่ปัญหาพฤติกรรม โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมในวัยผู้ใหญ่ (นนทिया ฉายศรีศิริ. 2545) ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกายทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีกระทบกระเทือนแบบแผนอารมณ์ของเด็กแรกเริ่ม และวัยรุ่นมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่มั่นคง ระดับความเข้มของอารมณ์แต่ละอย่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมของเด็ก ขึ้นอยู่กับตัวเราที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์เด็ก เช่น อารมณ์ร้อนอารมณ์ขี้วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ก้าวร้าวขี้โอ้อวด ฯลฯ (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2545 : 336)

พฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้นจัดเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ใจร้อน เห็นแก่ตัว รักศักดิ์ศรี รักเพื่อน เป็นต้น โดยเฉพาะในเมืองใหญ่มักจะพบพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นในระดับสูง และจากสถิติการจัดอันดับพฤติกรรมก้าวร้าวของประชากรโลกพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นปัญหาสุขภาพจิตในอันดับ 19 และคาดว่าในปี ค.ศ. 2020 จะเพิ่มมากขึ้นอีกจนเป็นปัญหาสุขภาพจิตในอันดับ 12 (ซูทิพย์ ปานปรีชา. 2540 : 32-33) และองค์การอนามัยโลกประมาณว่า ในปี ค.ศ. 2000 ร้อยละ 30-40 ของวัยรุ่นชายและร้อยละ 15-30 ของวัยรุ่นหญิงที่มีอายุ 17 ปี เคยกระทำผิดกฎหมายอย่างรุนแรง (serious violent offense) อย่างน้อย 1 ครั้งในชีวิต (WHO อ้างถึงใน อุมภาพร รังคสมบัติ. 2549 : 13) การกระทำผิดกฎหมายอย่างรุนแรง หมายถึง การทำร้ายร่างกาย การฆ่าผู้อื่นหรือการพยายามฆ่า การชิงทรัพย์ การกรรโชกทรัพย์ การปล้นทรัพย์ และการข่มขืน กระทำซ้ำเราแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นปัญหาของสังคมไทยที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิต่อพฤติกรรมเด็ก เพราะเป็นสถาบันแห่งแรกที่ทำให้การอบรมทางด้านจิตใจแก่เด็กตลอดเวลา บ้านจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดีหรือคนเลวได้ ศาสตราจารย์เดน เนทนนท์ หัวหน้าหน่วยจิตแพทย์โรงพยาบาลเด็กเมืองแคมเปอร์ดาวน์ ประเทศออสเตรเลีย กล่าวว่า “ข้อสันนิษฐานเดิมซึ่งเคยเชื่อว่า ปฐมวัยที่ก้าวร้าวจะไม่เพิ่มพฤติกรรมต่อต้านสังคมเมื่อเขาโตขึ้น ดูไม่เป็นจริงแล้ว เพราะเมื่อผ่านไปปรากฏว่าเด็กที่ก้าวร้าวก็ยังคงมีพฤติกรรมเช่นนี้ แม้ 10 ปีผ่านไป นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่พบเด็กชายในวัย 3-4 ปีจะมีความก้าวร้าวมากกว่าเด็กหญิง” (ลักขณา สิริวัฒน์. 2545 : 26-27) ความแตกแยกของครอบครัวซึ่งเกิดจากการหย่าร้าง แยกกันอยู่ การตายของมารดาที่อยู่ด้วยกันแต่มีพฤติกรรมทะเลาะเบาะแว้งกัน ตลอดจนวิถีปฏิบัติที่บิดามารดากระทำต่อกันเป็นการแสดงแบบอย่างของพฤติกรรมก้าวร้าว และก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวกับนักเรียนได้

พฤติกรรมของครูในการจัดการชั้นเรียนก็เช่นกัน ในการจัดสภาพของห้องเรียนที่ส่วนใหญ่เข้าใจกันว่าเป็นการจัดตกแต่งห้องเรียนทางวัตถุหรือทางกายภาพ ให้มีบรรยากาศ น่าเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ถ้าจะพิจารณากันอย่างละเอียดรอบคอบแล้วการจัดการชั้นเรียนนั้น ครูจะต้องมีภาระหน้าที่มากมายหลายด้าน โดย ฮอล (ซูทิติย์ ปานปรีชา. 2547 : 48) การจัดการชั้นเรียน เป็นพฤติกรรมการสอนที่ครูสร้างและคงสภาพเงื่อนไขของการเรียนรู้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลขึ้นในชั้นเรียนซึ่งถือเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียนที่มีคุณภาพนั้นต้องเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและคงสภาพเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ โดยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การให้ผลย้อนกลับและการจัดการเกี่ยวกับการทำงานของนักเรียน ความพยายามของครูที่มีประสิทธิภาพนั้น หมายถึงรวมการที่ครูเป็นผู้ดำเนินการเชิงรุก (proactive) มีความรับผิดชอบ (responsive) และเป็นผู้สนับสนุน โบรฟี (หงส์ บันเทิงสุข. 2550 : 9) การที่ครูสร้างและคงสภาพสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การสร้างกฎระเบียบและการดำเนินการที่ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการในชั้นเรียน (ปณิตา นิตยาพร. 2543 : 47) ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์ส่งผลต่อโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่น

การรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองและใช้อารมณ์ให้เป็นประโยชน์ ย่อมส่งผลให้ชีวิตมีความสุขเป็นผลดีต่อตนเอง สังคม การงาน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงทักษะทางอารมณ์ชนิดหนึ่ง ซึ่งเชื่อกันว่าน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่บ่งบอกถึงความสำเร็จของชีวิตในอนาคตเป็นสิ่งที่ทุกคนควรมีและเป็นสิ่งที่พัฒนาเสริมสร้าง ผิดฝน อบรมได้ เพราะองค์ประกอบนี้ช่วยให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข สิ่งนั้นคือ ความฉลาดทางอารมณ์หรือความสามารถทางอารมณ์ (อริยา คูหา. 2545 : 118) ซึ่งเป็นความสามารถของคนเราในอันที่จะเข้าใจอารมณ์ของตนเอง จัดการกับอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักมองโลกในแง่ดีและปรับตัวกับปัญหา ตลอดจนความเครียดต่าง ๆ ได้ดี (อุมพร ตรังคสมบัติ. 2544 : 12) หรือเป็นความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2543 : 1) เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะนำ

ไปสู่การเป็นคนดี มีคุณค่า และมีความสุข สามารถจัดการกับความขัดแย้งทางอารมณ์ของตนได้ รู้จักการชมอารมณ์ ระบายอารมณ์ออกอย่างเหมาะสม แก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จทั้งด้านชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว และการทำงาน (เท็ดคักดี เดชคง. 2544 : 22)

เจตคติเป็นปัจจัยที่สำคัญเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรม อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่แสดงออกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ เจตคติเป็นการเตรียมพร้อมสมองที่บ่งชี้สภาพทางจิตใจหรืออารมณ์อันซับซ้อนก่อนที่บุคคลจะตัดสินใจกระทำ การอย่างใดอย่างหนึ่ง (ธีรวิทย์ เอกกะกุล. 2550 : 1) เป็นแนวโน้มที่บุคคลจะตอบสนองในทางที่พอใจหรือไม่พอใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เจตคติบางครั้งก็เรียก ทศนคติ เบลคิน และ สไกเดล (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. 2549 : 58 อ้างอิงจาก Belkin and Skydell .1989 : 7) เจตคติจัดเป็นสถานะของความพร้อมทางจิตใจซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สถานะความพร้อมนี้เป็นแรงที่กำหนดทิศทางของปฏิกริยาระหว่างบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของและ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (นวลศิริ เปาโรหิต. 2545 : 125) เจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าว เกิดจากการที่เด็กได้รับตัวแบบที่ก้าวร้าว หรือมีการเล่นเกมรุนแรงซ้ำๆกัน ซึ่งกระบวนการเลียนแบบนี้ถือเป็นส่วนสำคัญต่อการถ่ายโอนเจตคติโดยเด็กจะรับเอาความก้าวร้าวมาเป็นความชอบของเด็กเอง ทำให้มีเจตคติไปในทางบวกต่อความก้าวร้าว

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมีหลายประการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดบึงกาฬ โดยจะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อม ซึ่งตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมของครู ความฉลาดทางอารมณ์ และเจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าววัยรุ่น และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อเป็นการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีในสังคมต่อไปในอนาคตและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดบึงกาฬ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดู และพฤติกรรมครู ส่วนปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดู และพฤติกรรมครู

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2556 จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 3,063 คน จาก 25 โรงเรียน (ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21: 2555)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2556 จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ ๒๐ เท่าของตัวแปร จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 300 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น

2.1 ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variables) ได้แก่

2.1.1 การอบรมเลี้ยงดู (Firm Discipline : FIRM) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่

- 1) ด้านเจ้าระเบียบและเข้มงวด (Authoritarian : AUT)
- 2) ด้านความรักมากและปกป้องมากเกินไป (Overprotection : OVE)
- 3) ด้านเผด็จการ (Dictator : DIC)

2.1.2 พฤติกรรมครู (Teacher behavior : TEAC) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้

3 ตัว ได้แก่

- 1) ด้านการลงโทษ (Punishment : PUN)
- 2) ด้านการไม่เอาใจใส่ (Disregard : DIS)
- 3) ด้านการเป็นแบบอย่าง (Exemplary : EXE)

2.2 ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variables) ได้แก่

2.1.1 เจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าว (Attitude towards aggressive behavior : ATTI) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่

- 1) ด้านความรู้ (Cognitive Component : COG)
- 2) ด้านความรู้สึก (Affective Component : AFF)
- 3) ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component : BEH)

2.2.2 ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EMOT) วัดได้จาก ตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่

- 1) ด้านความดี (Good : GOO)
- 2) ด้านความเก่ง (Acuteness : ACU)
- 3) ด้านความสุข (Happiness : HAP)

2.3 ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variables) ที่เป็นตัวแปรตาม ได้แก่

2.3.1 พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggression Behavior : AGGR) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

- 1) พฤติกรรมก้าวร้าวทางตรง (Direct aggression : DIR)
- 2) พฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม (Indirect aggression : IND)
- 3) พฤติกรรมก้าวร้าวแฝง (Latent aggression : LAT)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggression Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาแล้วทำให้บุคคลอื่นหรือตนเองได้รับบาดเจ็บหรือเสียหายทั้งด้านร่างกาย จิตใจรวมทั้งทรัพย์สินซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น สามารถแบ่งพฤติกรรมเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย วาจา และพฤติกรรมก้าวร้าวทางใจ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 พฤติกรรมก้าวร้าวทางตรง (Direct aggression) หมายถึง การแสดงความก้าวร้าวด้วยการทำร้ายบุคคลที่เป็นเป้าหมายโดยตรง เช่น โกรธใครก็ตรงเข้าชกต่อย ทบตีให้เป้าหมายเจ็บตัว หรือใช้วาจาตำหนิประจานให้เกิดความอับอาย

1.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม (Indirect aggression) หมายถึง ความก้าวร้าวที่ไม่แสดงตรงตัวบุคคล แต่จะใช้วิธีการแสดงออกด้วยการทำลายสิ่งของทรัพย์สินสมบัติทั้งของตนเองหรือของบุคคลเป้าหมาย ด้วยเพียงหวังทำลายความรู้สึกและจิตใจ เพื่อระบายความคับข้องใจของตนเอง

1.3 พฤติกรรมก้าวร้าวแฝง (Latent aggression) หมายถึง ความก้าวร้าวที่ไม่แสดงออกทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่จะแฝงเร้นอยู่ในตัวบุคคลอยู่ภายใต้จิตสำนึกตลอดเวลาที่พร้อมแสดงออกเมื่อรู้สึกว่าจะต้องแสดงตนว่ามีอำนาจเหนือบุคคลเป้าหมาย หรือ เมื่อมีโอกาสโดยเฉพาะกับบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวและอ่อนแอกว่า ซึ่งผู้อยู่รอบข้างจะมองไม่เห็นถึงความก้าวร้าวลักษณะนี้ ผู้มีความก้าวร้าวแฝงมักจะดูดีในสายตาบุคคลอื่น แต่ผู้ถูกรุกรานจะรู้ตัว

2. เจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าว (Attitude toward aggressive behavior) คือสภาวะของจิตหรือความรู้สึกที่มีต่อบางสิ่งบางอย่าง หรือ เป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความคิด หรือความรู้สึก ความรู้สึก ความเชื่อ ความเข้าใจของบุคคลกับแนวโน้มของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 ด้านความรู้ (The Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ แสดงออกมาในแนวคิดที่ว่าอะไรถูก อะไรผิด

2.2 ด้านความรู้สึก (The Affective Component) หมายถึง ลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่สอดคล้องกับความคิด เช่น ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ไม่ดีต่อสิ่งใดก็จะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย จึงแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกไม่ชอบหรือไม่พอใจ

2.3 ด้านพฤติกรรม (The behavioral Component) หมายถึง ความพร้อมที่จะกระทำซึ่งเป็นผลมาจากความคิดและความรู้สึกและจะออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

3. ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ความดี (Good) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม

3.2 ความเก่ง (Acuteness) หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3.3 ความสุข (Happiness) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ

4. การอบรมเลี้ยงดู (Firm Discipline) หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติหน้าที่ต่อเด็ก ทั้งทางวาจาและการกระทำโดยการให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือคุ้มครองเพื่อสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ตลอดจนให้การอบรมกล่อมเกลากฎการต่างๆ เพื่อให้เด็กได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

4.1 ความเป็นคนเจ้าระเบียบ และเข้มงวด (Authoritarian) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่ที่คอยกวดขัน ดูแลควบคุมทั้งความประพฤติ ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกโดยตรง พ่อแม่จะออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรฐานของสังคม วัฒนธรรม หรือห้ามมิให้ประพฤติออกนอกกริณนกรอย ถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ

4.2 ความรักมากและปกป้องมากเกินไป (Overprotection) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่แสดงความรักและห่วงใยจนเกินไป ให้ความช่วยเหลือจนเกินความจำเป็น มักเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับวัยรุ่นในทุกเรื่อง ทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าตนไม่มีอิสระที่จะทำอะไรด้วยตนเองได้

4.3 เผด็จการ (Dictator) หมายถึง การที่บิดามารดาผู้ปกครองตั้งกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด ให้เด็กปฏิบัติตาม โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของเด็ก และถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามก็จะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง

5. พฤติกรรมของครู หมายถึง ลักษณะการกระทำที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนในพฤติกรรม การลงโทษ ขาดการดูแลเอาใจใส่และการเป็นแบบอย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

5.1 การลงโทษ (Punishment) หมายถึง การเขียนตี ตู ต่ำ ต่ำหนิ หรือการนำเด็กไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น ทำให้นักเรียนเกิดความกดดันซึ่งสามารถถูกชักจูงไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว

5.2 การไม่เอาใจใส่ (Disregard) หมายถึง การนักเรียนประสบปัญหาด้านการเรียน หรือปัญหาครอบครัวแล้วไม่สามารถปรึกษากับครู เนื่องจากครูไม่มีเวลาให้นักเรียน รวมถึงครูทำตัวเห็นห่างไม่สนใจนักเรียนซึ่งส่งผลให้นักเรียนขาดที่พึ่ง ที่ปรึกษาปรับทุกข์ทำให้ถูกชักจูงจากเพื่อน ๆ ให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้ง่าย

5.3 การเป็นแบบอย่าง (Exemplary) หมายถึง ลักษณะของการกระทำตาม การคล้ายตามหรือ เรียกว่า ตัวแบบ เป็นการเลียนแบบพฤติกรรมของครู เนื่องนักเรียนเกิดความเชื่อถือในตัวแบบแม้จะเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดบึงกาฬ และหาแนวทางปรับพฤติกรรมเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป
2. ช่วยให้ผู้สอนได้ทราบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมีสาเหตุ มาจากอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้นำไปปรับกระบวนการเรียน การสอน แสวงหาวิธีการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป